

สัตว์พื้นท้องน้ำเป็นกลุ่มสัตว์ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากน้ำทิ้ง และจากการใช้ประโยชน์ของชุมชน เนื่องจากสัตว์กลุ่มนี้จะหากินบริเวณพื้นท้องน้ำ และมีการฝังตัวอยู่กับที่ สัตว์พื้นท้องน้ำจึงสามารถใช้เป็นดัชนีชี้วัดสถานภาพของแหล่งน้ำได้ ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาองค์ประกอบชนิด ปริมาณ ความหนาแน่น การแพร่กระจายตามระยะเวลา และตามพื้นที่ในรอบปี ซึ่งแบ่งเป็นพื้นที่บริเวณ ลำคลองที่ไหลลงสู่แม่น้ำบางปะกง สถานี A ถึง L และในแม่น้ำบางปะกง สถานี 1 ถึง 12 ของพื้นที่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา จากการศึกษาดังกล่าวพบว่า สัตว์พื้นท้องน้ำมีทั้งหมด 40 ชนิด ประกอบด้วยกลุ่มสัตว์พื้นท้องน้ำ 4 ไฟลัม คือ Annelida Mollusca Arthropoda และ Sipuncula ใต้เดือนทะเลเป็นสัตว์พื้นท้องน้ำกลุ่มเด่น โดยเฉพาะใต้เดือนทะเลชนิด *Nephtys (Aglaothamum)* sp. เมื่อเปรียบเทียบกับ 2 พื้นที่ ตามคุณสมบัติของดินและคุณภาพน้ำ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ของชุมชนครั้งนี้คือ บริเวณลำคลองที่ไหลลงสู่แม่น้ำบางปะกง เป็นบริเวณที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก โดยเฉพาะกิจกรรมการเพาะเลี้ยงกุ้ง จะมีสัตว์พื้นท้องน้ำที่เป็นกลุ่มเด่น ได้แก่ *Namalycastis* sp. *Nephtys (Aglaothamum)* sp. *Parheteromastus* sp. และ *Polydora* sp. ซึ่งเป็นใต้เดือนทะเลที่พบบริเวณที่มีปริมาณ อินทรีย์สารสูง ส่วนบริเวณแม่น้ำบางปะกงบ้นจะได้รับอิทธิพลจากการเจือจางโดยน้ำท่า และปริมาณ ออกซิเจนละลายน้ำที่มากกว่า ทำให้ดินตะกอนพื้นท้องน้ำอยู่ในสภาพดีกว่าในลำคลอง สัตว์พื้นท้องน้ำที่พบจึงมีความหนาแน่นน้อยกว่า และสัตว์พื้นท้องน้ำที่เป็นกลุ่มเด่น ได้แก่ ใต้เดือนทะเลชนิด *Nephtys (Aglaothamum)* sp. *Ancistrosyllis* sp.1 *Heteromastus* sp. *Nereis* sp. และ *Polydora* sp. ความขรุขระของ สัตว์พื้นท้องน้ำ โดยเฉพาะ ใต้เดือนทะเลชนิด *Polydora* sp. มีความหนาแน่นมากที่สุดในลำคลองที่ไหลลงสู่แม่น้ำบางปะกงในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2548 ในคลองนาบน คลองทรายมูล และคลองหัวเนิน มีความหนาแน่นเท่ากับ 5,999 5,955 และ 2,022 ตัว/ตารางเมตร ตามลำดับ ส่วนปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการกระจายของสัตว์พื้นท้องน้ำ โดยเฉพาะ ใต้เดือนทะเล ได้แก่ ความเค็ม ปริมาณสารอินทรีย์รวม และปริมาณซัลไฟด์รวมในดินตะกอน

Benthic fauna had received direct impacts of waste water from various human activities because they are on the basis of microhabitat distribution. Changes of the water and sediment quality will effect to benthic fauna and therefore, we can use them as bioindicators for understanding water resource status. In this study, the species composition, diversity and distribution of benthic fauna in each season of Ban Pho District, Chachoengsao Province were carried out. The study area was divided to 2 zones; the canals that flow into Bangpakong River (stations A to L) and in Bangpakong River (stations 1 to 12). From the results, a total of 40 benthic fauna species were recorded, comprising of 4 Phyla; Annelida, Mollusca, Arthropoda and Sipuncula. Polychetes were the dominant benthos especially *Nephtys (Aglaothamus)* sp. in term of distribution and abundance. When we compared these levels in separated 2 zones classified by sediment properties and water qualities that had apparent impacted from human activities, the canals with intensive shrimp farms were dominated by the polychetes such as *Nephtys (Aglaothamus)* sp., *Namalycastis* sp., *Perheteromastus* sp. and *Polydora* sp. These polychetes were often reported as indicators for organic enrichment areas. In the Bangpakong river with more natural run off and more dissolved oxygen, a better sediment quality was observed and the benthic fauna became less in number but was still dominated by *Nephtys (Aglaothamus)* sp., *Ancistrosyllis* sp.1, *Heteromasthus* sp., *Nereis* sp. and *Polydora* sp.. The abundance of benthic fauna, particularly th ose of *Polydora* sp., had very high densities during August 2005 in Na Bon, Sai Mun and Hua Nuan as high as 5,999, 5,955 and 2,022 individuals/m² respectively. The results revealed that salinity in water column, total organic matters and total acid volatile sulfides in sediments were major factors determining the species composition and distribution of the benthic fauna communities.